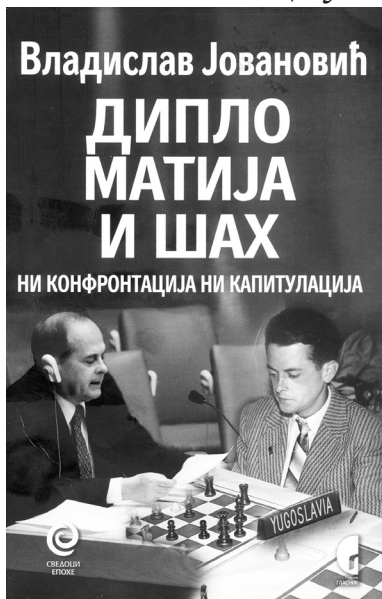

УДК 327(497.11)“1991/2010”(049.3)

Јово Марковић*

ДИПЛОМАТИЈА И ШАХ – НИ КОНФРОНТАЦИЈА НИ КАПИТУЛАЦИЈА

Приказ књиге Влади-
слава Јовановића *Ди-
пломатија и шах – ни
конфронтација ни ка-
питулација*, Службени
гласник, 2011, Београд

Терор, дипломатија и шаховско стваралаштво

Историја дипломатије досеже у далеку прошлост исто колико и историја међународних односа. Мада ни данас међу теоретичарима међународних односа не постоји потпуна сагласност по питању односа спољне политике и дипломатије, несумњиво је да је савремена дипломатија један од најзначајнијих фактора и инструмената спољне политике сваке модерне државе. Као резултат развоја међународних односа, стварања нових, проширивања и мењања делатности старих међународних организација, општег развоја науке, великих технолошких и техничких иновација, од изразито репрезентативне и представничке улоге у прошлости попримила је потпуно нове садржаје и карактеристике. Нажалост, савремена стварност и актуелни међународни односи од ње захтевају да уместо да буде у функцији очувања светског мира и безбедности све чешће буде инструмент агресије империјалних интереса и циљева, посебно манипулације и обмане светског јавног мњења како би се прикрила и оправдала суштина такве политике.

Књига *Дипломатија и шах – ни конфронтација ни капитулација* аутора Владислава Јова-

* Политиколог, Београд

новића садржи његова најзначајнија јавна иступања у претходној деценији и један дужи интервју с почетка деведесетих година двадесетог века. Иступања су дата у облику интервјуа, излагања са округлих столова и симпозијума, новинских чланака, приказа књига других аутора и ауторских прилога појединим зборницима. Тематски гледано, ова иступања и прилози најчешће нису у непосредној вези иако се, између осталог, односе се на југословенску кризу крајем прошлог века, хашки трибунал, на савремену Србију и текуће међународне односе, на Косово и Метохију и Србију, српско-руске односе, Србију и Европску унију, Србију и НАТО, право и нови светски поредак, сећања на филозофа Михаила Марковића, рецензију књиге *Травестија – суђење Слободану Милошевићу и корумпираност међународног правосуђа* аутора Џона Лафланда, рецензију књиге *Мирис пролећа 1999.* аутора Љубише Ђидића, прилог за књигу *Гарашанин – сусрети и виђења*, излагање о књизи академика Драгољуба Р. Живојиновића *У потрази за заштитником – студије о српско-америчким везама 1878-1920.* и друго.

Књига посебно добија у значају када се зна да је аутор Владислав Јовановић провео више од 40 година у дипломатској служби као дипломата од каријере.

Није само службовао више пута у иностранству (Брисел, Анкара, Лондон, Њујорк) већ је и обављао значајне послове у Министарству спољних послова. Био је амбасадор у Турској и шеф мисије СРЈ при УН у Њујорку. Предводио је неколико експертских делегација на састанцима КЕБС (Копенхаген и Женева) и на Конференцији о смањењу конвенционалног наоружања (Беч), као и делегацију СРЈ на IX самиту несврстаних земаља у Џакарти, Индонезија, 1992. године. Био је министар иностраних послова Републике Србије и два пута министар иностраних послова СР Југославије. У свом публицистичком и књижевном раду објавио је следеће књиге: *Рат који се могао избећи*, роман *Сестра* и три збирке поезије. Носилац је више страних одликовања, укључујући и француски Орден команданта Легије части.

С обзиром на разноврсност, сложеност и значај тематских области које су у књизи представљене тешко је у потпуности објективно на малом простору приказа, чак и само феноменолошки обухватити целину Јовановићевог дела. Стога је, применом компаративне методе и квалитативне анализе садржаја, упутно издвојити и осврнути се само оне аспекте књиге који, не само по мome већ по ауторовим схватањима

и критеријумима, имају средишње место и значај.

Србија и Косово и Метохија

Космет је, примећује аутор, чак и за оне који су признали његову једнострано проглашену независност државно и национално питање Србије број један, јер да то није тако зашто би се САД и њени западни савезници толико упињали да власт у Србији наведу на серију привидно малих уступака и концесија које на крају треба да имају очекивани резултат. Косово и Метохија није само државно и национално питање Србије број један већ је од посебног геостратегијског значаја за западни део међународне заједнице, у складу са познатим слоганом „ко влада косметским платоом влада Балканом, а ко влада Балканом повећава изгледе и да овлада каспијским простором“. Због свог изузетног стратегијског положаја он је одувек био мета разним освајачима, почев од византијских царева, преко отоманских султана и аустроугарских монарха, до данашњих планетарних господара САД, НАТО и ЕУ.

Злокобно отимање Космета Дамокловим мачем прети даљом дезинтеграцијом српских државних и националних простора. Не само због тога очување државне територије у њеним уставним границама морало би да предста-

вља приоритет сваке одговорне државне власти, па и српске. Јавно истицање да је основно стратегијско питање државе питање учлањења Србије у ЕУ и повратак Космета у уставно-правни поредак Србије и очување суверенитета и интегритета државе се стављају на друго место. Више пута официјелно истицани став да Србија никада неће признати независност своје јужне покрајине губи у уверљивости и значају и складу са оним како се стварно политички делује и понаша, а ако се у будућности стварно догоди апсурд да и Србија и Косово постану чланови ЕУ, овај формално-правно непоколебљив став изгубиће и свој смисао и свој циљ.

Право и Нови светски поредак

По логици ствари и универзалности циљева, закључује Владислав Јовановић, право и нови светски поредак требало би да су синоними, а они у својој стварној суштини не само да нису у прижељкиваној хармонији већ се налазе у потпуном моралном и филозофском нескладу и сукобу. Нови светски поредак је веома брзо показао своје право лице не као уобличени праведан и демократски поредак већ само као нови оквир који најразвијеније земље на челу са САД желе да искористе за наметање свету својих вредности и интереса. При томе

се глобализација као историјски закономеран процес економског, финансијског, информатичког и технолошког повезивања држава и појединаца користи и злоупотребава за пропагирање и намећање доктрине и идеологије глобализма.

Глобализација је позитиван друштвени процес и као таква води зближавању људи и народа, генерално узев, бољем животу, док је глобализам је по мишљењу аутора књиге само друго име за нови тоталитаризам, хегемонизам и неоколонијализам. Не доводе се у питање само многа основна права и слободе човека већ и основна права држава чланица Уједињених нација, посебно принципи суверенитета и независности, не само политички већ често и дословно физички. Највећа слабост Новог светског поретка је у демонстрацији силе и моћи којима се супротставља тежњи и тенденцијама ка мултиполарности као природном облику глобалне равнотеже.

Српско-руски односи

Везе између Србије и Русије карактерише „етничка сродност, духовна блискост, језичка сличност и историјска упућеност“, каже аутор Владислав Јовановић. Те везе и односи су издржале сва искушења времена и постале трајне и нераскидиве. Србија је у Русији

увек имала важан ослонац на путу ослобађања од турског ропства и све до данас у очувању њене новостворене државности. Историјски посматрано, таква подршка Србији само је два пута била испод очекиваног нивоа; приликом склапања Санстефанског уговора 1877. године када је дат приоритет амбицијама царске Русије у правцу Босфора и, други пут, приликом увођења санкција СРЈ 1992. када се радило о државном клоњу Русије пред тријумфално парадирајућим Западом. У свим другим историјским искушењима и неповољним околностима солидарност Русије са Србијом није довођена у питање.

Због тога ослонац Србије на Русију треба да буде њено трајно опредељење што претпоставља успостављање свестране сарадње укључујући и оне у војној области. Јачање сарадње са Русијом нема сумње подразумева и подизање нивоа сарадње са другим земљама БРИКС-а, посебно са Кином и Индијом које пружају изузетно важну подршку по питању Косова и Метохије и очувања независности и суверенитета Србије. Оваква алтернативна међународна политика значи и подношење захтева за добијање статуса посматрача у Шангајској организацији и унапређење економске и политичке сарадње с кључним чланицама покрета несврстаних земаља.

Србија, ЕУ и НАТО

Када је Ричард Холбрук 2007. године још једном у свом безобзирном стилу, како примећује Владислав Јовановић, позвао Србију да се између Косова и Метохије и Европске уније определи за ЕУ, иначе ризикује да изгуби обоје, српска званична политика је пропустила да самоуверени Запад упозори да би његова подршка независности Космета неизбежно потпуно окренула Србију алтернативној политици. Тако је жеља за чланством у ЕУ постала апсолутни приоритет изнад начела одржања територијалне целовитости и суверенитета Републике Србије. Тиме је послата понижавајућа порука свима да је за улазак у ЕУ Србија спремна да плати сваку цену па и највећу цену. Наравно, то не значи да интегрисање Србије у ЕУ није у складу са њеним дугорочним интересима, али постоји граница дозвољеног и висина цене која може да се плати.

На самом почетку процеса приближавања ЕУ морало се рашчистити са партнерима на Западу да се жели постати члан те организације само под истим условима под којима су постале друге државе чланице. Одмах се морала одбацити могућност подношења било какве територијалне жртве за улазак у ЕУ.

Понижавајући положај у који је Србија данас доспела мазохистичком и капитулантском политиком према Западу, примећује Владислав Јовановић, налаже радикалну промену спољнополитичког курса. Фиктивно једина опција „Србија на Западу“ мора да се мења новом и бољом „Србија за свестрану сарадњу са свима који уважавају њен суверенитет и територијални интегритет“. За Србију данас потпуно опкољену чланицама НАТО прикључење у Партнерство за мир представља геополитичку нужност, а с обзиром на све злочине које је НАТО починио током агресије 1999. године и активној подршци проглашењу независности Косова и Метохије, иницијатива за учлањење Србије у ту војну организацију: „спада у домен политичке перверзије, а свако активно заузимање за то у домен политичке патологије“, констатује Владислав Јовановић.

Актуелна српска спољна политика и дипломатија

Неповољан развој међународних односа у свету не само да није заобишао Балкан, напротив ни у једном другом делу света подаништво САД, ЕУ и НАТО-у није тако и толико изражено као овде. Ови центри моћи унилатерално су прогласили Балкан својом искључивом сфером утицаја и понашају се као апсолутни господари.

Притисцима сваке врсте и потпуно неравноправном третману посебно је изложен српски народ од којег се ултимативно тражи да прихвати све диктате са Запада, сопствену денацификацију и губитак своје духовне, културне, националне и државне колевке Косова и Метохије.

Зато аутор књиге Владислав Јовановић сматра да се у даљем развијању односа и сарадње са суседима, другим земљама, посебно интеграционим целинама треба чувати оба опасна екстрема како конфронтације тако и капитулације јер сваки од њих представља пут без повратка. Политика конфронтације је противна принципу предвидивости у спољној политици и најчешће се не може контролисати, а политика капитулације спушта Србију испод прага равноправности са другим земљама и српске националне и државне интересе оставља незаштићене и на вољу другима. И у шаховској партији победа се остварује и студиозном позиционом игром и маштовитим тактичким комбинаторним ударима. Свака фигура не може да се жртвује, погрешна процена позиције и погрешна жртва фигуре играча неизбежно воде у пораз а не у победу.

